

In der Wochenendausgabe vom 7., 8. und 9. Juni 2014 spendete die niederländische Zeitung, meinem Bild, des Facetten- und Punktauge der Wanze (Rhopigaster nebulosa) eine Doppelseite.

DE VOLKSKRANT WETENSCHAP

500 EDR/BN2 / 7 JUNI 2014

Onooglijk bestje

Hoe kleiner het insect, des te meer ogen, lijkt het wel.

Die bol links? Als trouwe lezer van deze rubriek herkent u het inmiddels: het is een insectoog. Een grote kijker met honderden facetten, bedoeld om de buurt nauwlettend in de gaten te houden. Iedere facet is een lensje dat een beperkt beeld van de omgeving laat zien. Op deze foto is goed te zien dat alle facetten een andere richting op wijzen, in een perfecte halve bol. Door al die beelden bij elkaar te voegen, krijgt het dier een goede indruk van wat er om hem heen gebeurt.

Althans, dat kon hij. De haarscherpe foto doet al vermoeden dat het dier in kwestie niet onder natuurlijke omstandigheden is vastgelegd. Om zo ver te kunnen inzoomen moest het bestje wel erg stil zitten. En inderdaad, fotograaf Kurt Wirz heeft het plaatje in zijn studio geschoten van een dood insect. Wirz, op zoek naar de fascinerende kleuren en vormen in de natuur, kreeg het zo tenminste goed op de foto.

In het insect in kwestie? Eigenlijk is het maar een onooglijk bestje, met zijn vuilgule harnas. Nog geen ander halve centimeter groot, is de draag die voerzorgende naam grauwe eldwants. Ook wel: Rhopigaster nebulosa. In Nederland komt hij van oorsprong niet veel voor, maar vanuit Limburg ruikt de wants steeds

verder op. Door de klimaatverandering, denken wetenschappers. U kunt hem in de achtertuin aantreffen: de wants overwintert graag in klimop.

Maar wat doen al die andere kleine oogachtige vlekjes daar? En dat robijnrode bolletje, het lijkt ook wel een oog.

In principe heeft de wants voldoende aan zijn twee facetogen, maar toch is het rode vlekje ook een soort oog, een oed. Veel insecten hebben er, net als deze wants, drie op hun kop. Het lijkt een beetje een nutteloze plek voor nog een oog, zo vlak naast dat facetoo. Maar wetenschappers vermoeden dat ocellen toch iets toevoegen: ze zijn lichtgevoelig, dus helpen ze het dier bij het onderscheiden van licht en donker.

De andere vlekjes zijn overigens geen ogen. Zijn hele lichaam is ermee bedekt: zwarte putjes, met een witte, kristalachtige structuur. Voel wantsen in die familie blijken hetzelfde te hebben. De functie ervan? De natuur blijkt nog steeds vol raadsels: we weten het niet.

Rineke Voogt

Foto Kurt Wirz, Zwitserland.
Lithog Benend Aukema, EIS kenniscentrum insecten, Wageningen.